

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. How old was Rabbi Akiva when he started learning Torah?
How old was he when he died?
2. Who was Rabbi Akiva's father-in-law?
3. How many students did Rabbi Akiva have? How many outstanding students?
4. What special item did Rabbi Akiva give his wife?
5. How did Rabbi Akiva acquire his wealth?

This and much more will be addressed in the tenth lecture of this series: "Rabbi Akiva and the Renaissance of Torah".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series II Lecture #10

RABBI AKIVA AND THE RENAISSANCE OF TORAH

I. From Shepherd To Scholar

A.

ארבעה מתו בני מאה ועשרים שנה: משה הלל הזקן רבן יוחנן בן זכאי ורבי עקיבא. משה היה במצרים ארבעים שנה ובמדין ארבעים שנה ופרנס את ישראל ארבעים שנה. הלל הזקן עלה מבבל בן ארבעים שנה ושמם חכמים ארבעים שנה ופרנס את ישראל ארבעים שנה. רבן יוחנן בן זכאי עסק בפרקמטיא ארבעים שנה ושמם חכמים ארבעים שנה ופרנס את ישראל ארבעים שנה. רבי עקיבא היה רועה ארבעים שנה ושמם חכמים ארבעים שנה ופרנס את ישראל ארבעים שנה. ספרי זאת הברכה ס' ל"ו

Four died at the age of one hundred and twenty: Moshe, Hillel the Elder, Rabban Yochanon ben Zakai, and Rabbi Akiva. Moshe was in Egypt for forty years, was in Midian for forty years and led the Jewish People for forty years. Hillel the Elder went up from Babylon at the age of forty, studied under the Sages for forty years and led the Jewish people for forty years. Rabban Yochanon ben Zakai was involved in business for forty years, studied under the Sages for forty years and led the Jewish people for forty years. Rabbi Akiva was a shepherd for forty years, studied under the Sages for forty years and led the Jewish people for forty years. **Sifrei Zos Habracha 36**

B.

דברים שלא נגלו למשה נגלו לר"ע וחביריו וכל יקר ראתה עינו זה רבי עקיבא וחביריו. מדרש במדבר רבה יט:

Things that were not revealed to Moshe were revealed to Rabbi Akiva and his colleagues. [The following verse:] "And his eye has seen every precious thing" (Job 28:10) refers to Rabbi Akiva and his colleagues. **Midrash BaMidbar Rabbah 19:6**

C.

אמר רבי יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות אמר לפניו רבש"ע מי מעכב על ידך אמר לו אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות אמר לפניו רבש"ע הראהו לי אמר לו חזור לאחורך הלך וישב בסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הן אומרים תשש כחו כיון שהגיע לדבר אחד אמרו לו תלמידיו רבי מנין לך אמר להן הלכה למשה מסיני נתישבה דעתו חזר ובא לפני הקב"ה אמר לפניו רבוננו של עולם יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע"י אמר לו שתוק כך עלה במחשבה לפני אמר לפניו רבוננו של עולם הראיתני תורתו הראני שכרו אמר לו חזור לאחורך חזר לאחוריו ראה ששוקלין בשרו במקולין אמר לפניו רבש"ע זו תורה וזו שכרה א"ל שתוק כך עלה במחשבה לפני. מנחות כט:

Said Rabbi Yehuda, said Rav: At the time that Moshe went up to Heaven, he found Hashem sitting and tying crowns to the letters. Said Moshe, "Hashem, who stays Your hand?" He answered, "There will arise a man at the end of many generations, Akiva ben Yosef by name, who will expound upon each tittle heaps and heaps of laws". "Hashem," said Moshe, "permit me to see him." He replied, "Turn yourself round." Moshe went and sat down behind eight rows. Not being able to follow their arguments, he was ill at ease, but when they came to a certain subject and the disciples said to the master, "Whence do you know it?" and the latter replied, "It is a law given unto Moshe at Sinai.", he was comforted. Thereupon he returned to the Holy One, blessed be He, and said, "Hashem, You have such a man and You give the Torah by me!" He replied, "Be silent, for such is My decree." Then said Moshe, "Hashem, You have shown me his Torah; show me his reward." "Turn yourself round," said He; and Moshe turned round and saw them weighing out his flesh at the market-stalls. "Hashem," cried Moshe, "such Torah, and such a reward!" He replied, "Be silent, for such is My decree." **Menachos 29b**

D.

מבני בניו של סיסרא למדו תורה בירושלים ומאן אינון רבי עקיבא. גיטין נז: לפי גרסת רבינו ניסים גאון ובעל מנורת המאור ודקדוקי סופרים

[One] of Sisro's descendants learned Torah in Jerusalem. Who was he? Rabbi Akiva. **Gitin 57b (according to the text of Rabeinu Nissim Gaon, Menoras HaMaor, and Dikdukei Sofrim)**

E.

יוסף אביו של רבי עקיבא היה גר. רמב"ם בהקדמה ליד החזקה

Yosef, the father of Rabbi Akiva, was a convert. **Rambam in his Introduction to Yad HaChazakah**

F.

מעשה היה ביום סגריר ולא נכנסו חכמים לבית הועד והיו שם תינוקות ואמרו באו ונעשה בית הועד אמרו מה טעם כתיב מ"ם מ"ם נו"ן נו"ן צד"י צד"י פ"א פ"א כ"ף כ"ף אלא ממאמר למאמר ומנאמן לנאמן ומצדיק לצדיק ומפה לפה מכף לכף. ממאמר למאמר ממאמר של הקדוש ברוך הוא למאמר של משה מנאמן לנאמן מהקדוש ברוך הוא שנקרא א-ל מלך נאמן למשה שנקרא נאמן דכתיב בכל ביתי נאמן הוא מצדיק לצדיק מהקב"ה שנקרא צדיק דכתיב צדיק ד' בכל דרכיו למשה שנקרא צדיק דכתיב צדקת ד' עשה מפה לפה מפיו של הקדוש ברוך הוא לפיו של משה מכף מכף לכף ידו של הקדוש ברוך הוא לכף ידו של משה וסיימו אותן ועמדו חכמים גדולים בישראל. ויש אומרים רבי אליעזר ורבי יהושע ור' עקיבא היו וקראו עליהן גם במעלליו יתנכר נער וגו'. מדרש בראשית רבה א:יא

The following incident occurred on a dark and cloudy day: The scholars didn't enter the House of Study that day. There were children there [that day]. They said, "Let's come and [pretend to] make a yeshivah." They said, "Why are there two of the following letters: 'mem', 'nun', 'tzadi', 'pai', and 'cof'? [The meaning of the double letters is: 'Mem' stands for the Hebrew word 'mamar' meaning statement. Therefore the two mems mean two statements.] From the statement [of Hashem to Moshe] to the statement [of Moshe to the Jewish People]. ['Nun' stands for the Hebrew word 'ne-eman' which means trustworthy.] From the One who is trustworthy to the one (Moshe) who is trustworthy. ['Tzadi' stands for the Hebrew word 'Tzadik' which means righteous.] From the Righteous One to the righteous one (Moshe). ['Pai' stands for 'peh' which means mouth.] From the mouth of Hashem to the mouth of Moshe. ['Cof' stands for 'caf' which means hand.] From the hand of Hashem to the hand of Moshe."

They identified these children and they grew up to be amongst the great of Israel. Some say that they were Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, and Rabbi Akiva. They applied the following verse to them, "Even as a child [a person] is recognized by his doings, whether his work is pure, and whether it is right." (Mishlei 20:11) **Midrash Beraishis Rabbah 1:11**

G.

תניא אמר רבי עקיבא כשהייתי עם ארץ אמרתי מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור אמרו לו תלמידיו רבי אמור ככלב אמר להן זה נושך ושובר עצם וזה נושך ואינו שובר עצם. פסחים מט:

It was taught in a Braiisa: Rabbi Akiva said, "When I was an 'am ha-arezt' I said, 'I wish that I had a scholar [in my grasp] so that I would bite him like a donkey.'" Said his disciples to him, "Rabbi, say like a dog!" "The former bites and breaks the bones, while the latter bites but does not break the bones," he answered them. **Pesachim 49b**

H.

הוי מתאבק בעפר רגליהם זה רבי אליעזר ושותה בצמא את דבריהם זה רבי עקיבא. מה היה תחלתו של רבי עקיבא אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום פעם אחת היה עומד על פי הבאר אמר מי חקק אבן זו אמרו לו המים שתדיר נופלים עליה בכל יום אמרו לו עקיבא אי אתה קורא אבנים שחקו מים מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו מה רך פסל את הקשה דברי תורה שקשה כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם מיד חזר ללמוד תורה. הלך הוא ובנו וישבו אצל מלמדי תינוקות א"ל רבי למדני תורה אחז רבי עקיבא בראש הלוח ובנו בראש הלוח כתב לו אלף בית ולמדה היה לומד והולך עד שלמד כל התורה כולה הלך וישב לפני רבי אליעזר ולפני רבי יהושע אמר להם רבותי פתחו לי טעם משנה כיון שאמר לו הלכה אחת הלך וישב לו בינו לבין עצמו אמר אלף זו למה נכתבה בית זו למה נכתבה דבר זה למה נאמר חזר ושאלן והעמידן בדברים. רבי שמעון בן אלעזר אומר אמשול לך משל למה הדבר דומה לסתת שהיה מסתת בהרים פעם אחת נטל קרדומו בידו

והלך וישב על ההר והיה מכה ממנו צרורות דקות באו בני אדם ואמרו לו מה אתה עושה אמר להם הרי אני עוקר ומטילו בתוך הירדן אמרו לו אי אתה יכול לעקור את כל ההר היה מסתת והולך עד שהגיע אצל סלע גדול נכנס תחתיו סתרו ועקרו והטילו אל הירדן ואמר לו אין זה מקומך אלא מקום זה כך עשה להם רבי עקיבא לרבי אליעזר ורבי יהושע אמר לו רבי טרפון עקיבא עליך הכתוב אומר מבכי נהרות חבש ותעלומה יוציא אור דברים המסותרים מבני אדם הוציאם רבי עקיבא לאורה. בכל יום ויום היה מביא חבילה של עצים חציה מוכר ומתפרנס וחציה מתקשט בה עמדו עליו שכניו ואמרו לו עקיבא אבדתנו בעשן מכור אותן לנו וטול שמן בדמיהן ושנה לאור הנר אמר להם הרבה ספוקים אני מסתפק בהן אחד שאני שונה בהן ואחד שאני מתחמם כנגדן ואחד שאני יכול לישן בהם עתיד רבי עקיבא לחייב את כל העניים בדין שאם אומר להם מפני מה לא למדתם והם אמרו מפני שעניים היינו אומרים להם והלא רבי עקיבא עני ביתר ומדולדל היה והם אמרו מפני טפינו אומרים להם והלא רבי עקיבא היו לו בנים ובנות הרבה והיה מפרנס אותם ואת רחל אשתו. בן מ' שנה הלך ללמוד תורה סוף שלש עשרה שנה לימד תורה ברבים אמרו לא נפטר מן העולם עד שהיו לו שולחנות של כסף ושל זהב ועד שעלה למטתו בסולמות של זהב היתה אשתו יוצאה בקרדמין ובעיר של זהב אמרו לו תלמידיו רבי ביישתנו ממה שעשית לה אמר להם הרבה צער נצטערה עמי בתורה. אבות דרבי נתן ו:ב

"Sit in the dust of their feet" (Avos 1:4) refers to Rabbi Eliezer; "Drink in their words thirstily" (ibid.) refers to Rabbi Akiva. What was the beginning of [the career of] Rabbi Akiva? They (the Sages) said that Rabbi Akiva was forty years old and he hadn't yet learned any Torah. Once, he was standing at the mouth of a well. He asked, "Who carved out this rock?" They replied, "The water that constantly falls on it every day. Akiva! Don't you know the verse: 'The waters wear down the stones' (Job 14:19)?" At once Rabbi Akiva made his own logical inference: If that which is soft (water) has the power to bore through that which is hard (stone), the words of Torah that are as hard as iron most certainly has the power to make an engraving on my heart which is [merely] flesh and blood. At once, he turned around [and went] to learn Torah.

He went together with his son and they both sat by an elementary school teacher. He said to him, "Rabbi, teach me Torah!" Rabbi Akiva held one end of the [writing] tablet and his son the other end. He (the teacher) wrote down the alphabet and he (Rabbi Akiva) learned it. He kept on learning until he had learned all of the Torah. He [eventually] went to sit before Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua. He said to them, "My masters, reveal to me the reasoning of the Mishna." As soon as he told him one 'halacha' he went and sat alone and said (analyzed), "Why is this 'aleph' written? Why this 'bais'? Why is this thing stated?" He went back and asked them his questions [until he finally] arrived at a successful resolution.

Rabbi Shimon ben Elazar said, "Let me explain this with the following parable: Once, a rock quarrier took his pick ax and started chipping away at a mountain. People came [to see] and asked him, 'What are you doing?' He replied to them, 'Behold I am uprooting [this mountain] and placing it into the Jordan River.' They retorted, 'You won't be able to uproot the entire mountain!' He kept on chipping away [however] until he was able to carve out a very large boulder. He placed himself under it, chipped away the final connection to the mountain and pushed it into the Jordan. He remarked to the stone [as he was pushing it], 'This isn't your place (by the mountain) but rather over there (by the

Jordan).' Rabbi Akiva did the same with Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua." Rabbi Tarphon said to Rabbi Akiva, "Akiva! Regarding you does the Scripture say: 'He binds the flood from overflowing, and the thing that is hidden he brings forth to light.' (Job 28:11) Things that were hidden from humanity did Rabbi Akiva bring forth to light."

Every day he would bring a bundle of wood. Half of it he would sell and from it make a livelihood. The other half he would use in his home. His neighbors complained to him, "Akiva! You're destroying us with the smoke [of the fire wood]. Sell it to us and buy oil with the money so you can study by the light of a[n oil] lamp." He replied, "I use it (the wood) to accomplish various functions. One, I study with it. Another, I warm myself with it. Yet another, I am able to sleep on it." Rabbi Akiva is destined to condemn all the poor in [the final] judgement. If He asks them, "Why didn't you learn [Torah]?" and they reply, "Because we were so poor (and didn't have the time or the presence of mind)," they (the Heavenly tribunal) will reply, "Rabbi Akiva was even poorer and more destitute [yet he was able to learn]." If they say, "Because of our little children [we were so involved and were unable to spend the time to learn Torah]", they will reply, "Behold, Rabbi Akiva had many sons and daughters and supported them and Rochel his wife [and was still able to learn]."

He was forty years old when he went to study Torah. At the end of thirteen years [of study] he taught Torah in public. They said [regarding Rabbi Akiva] that he didn't depart from this world before he had tables of silver and gold and until he climbed into bed on steps of gold. His wife wore golden ornaments and a golden clasp engraved with the image of the city [of Jerusalem]. His students said to him, "You are embarrassing us with what you are doing for her." He replied, "Much suffering did she experience with me for Torah." **Avos D'Rabbi Nasan 6:2**

I.

ר"ע רעיא דבן כלבא שבוע הוה חזיתיה ברתייה דהוה צניע ומעלי אמרה ליה אי מקדשנא לך אזלת לבי רב אמר לה אין איקדשא ליה בצניעה ושדרתייה שמע אבוה אפקה מביתיה אדרה הנאה מנכסיה אזיל יתיב תרי סרי שנין בבי רב כי אתא אייתי בהדיה תרי סרי אלפי תלמידי שמעיה להווא סבא דקאמר לה עד כמה קא מדברת אלמנות חיים אמרה ליה אי לדידי ציית יתיב תרי סרי שני אחריני אמר ברשות קא עבידנא הדר אזיל ויתיב תרי סרי שני אחריני בבי רב כי אתא אייתי בהדיה עשרין וארבעה אלפי תלמידי שמעיה דביתהו הות קא נפקא לאפיה אמרו לה שיבבתא שאילי מאני לבוש ואיכסאי אמרה להו יודע צדיק נפש בהמתו כי מטיא לגביה נפלה על אפה קא מנשקא ליה לכרעיה הוה קא מדחפי לה שמעיה אמר להו שבקוה שלי ושלכם שלה הוא שמע אבוה דאתא גברא רבה למתא אמר איזיל לגבי אפשר דמפר נדראי אתא לגביה א"ל אדעתא דגברא רבה מי נדרת א"ל אפילו פרק אחד ואפי' הלכה אחת אמר ליה אנא הוא נפל על אפיה ונשקיה על כרעיה ויהיב ליה פלגא ממוניה ברתייה דר"ע עבדא ליה לבן עזאי הכי והיינו דאמרי אינשי רחילא בתר רחילא אזלא כעובדי אמה כך עובדי ברתייה. כתובות סב:—סג.

Rabbi Akiva was a shepherd of Ben Kalba Savua. The latter's daughter, seeing how modest and noble the shepherd was, said to him, "Were I to be betrothed to you, would you go away to study at a yeshiva?" "Yes," he replied. She was then secretly betrothed to him and sent him away. When her father heard what she had done, he drove her from his house and forbade her by a vow to have any benefit from his estate. Rabbi Akiba departed and spent twelve years at the academy. When he returned home he brought with him twelve thousand disciples. While in his home town, he heard an old man saying to her, "How long will you lead the life of a living widowhood?" "If he would listen to me," she replied, "he would spend in study another twelve years." Said Rabbi Akiva, "It is then with her consent that I am acting." And he departed again and spent another twelve years at the yeshivah. When he finally returned, he brought with him twenty four thousand disciples. His wife heard of his arrival and went out to meet him. When her neighbors said to her, "Borrow some respectable clothes and put them on." She replied, "A righteous man regards the life of his beast." On approaching him she fell upon her face and kissed his feet. His attendants were about to thrust her aside, when Rabbi Akiva cried to them, "Leave her alone, mine and yours are hers." Her father, on hearing that a great man had come to the town, said, "I shall go to him; perchance he will invalidate my vow." When he came to him, Rabbi Akiva asked, "Would you have made your vow if you had known that he was a great man?" "Had he known," the other replied, "even one chapter or even one single halachah I would not have made the vow." He then said to him, "I am the man." The other fell upon his face and kissed his feet and also gave him half of his wealth.

The daughter of Rabbi Akiva acted in a similar way towards Ben Azzai. This is indeed an illustration of the proverb, "Ewe follow ewe; a daughter's acts are like those of her mother." **Kesubos 62b-63a**

J.

ר' עקיבא איתקדשת ליה ברתיה דבן דכלבא שבוע שמע בן כלבא אדרה הנאה מכל נכסיה אזלא ואיתנסיבה ליה בסיתוא הוה גנו בי תיבנא הוה קא מנקיט ליה תיבנא מן מזייה אמר לה אי הואי לי רמינא ליך ירושלים דדהבא אתא אליהו אידמי להון כאנשא וקא קרי אבבא אמר להו הבו לי פורתא דתיבנא דילדת אתתי ולית לי מידעם לאגונה אמר לה ר' עקיבא לאנתתיה חזי גברא דאפילו תיבנא לא אית ליה אמרה ליה זיל הוי בי רב אזל תרתי סרי שנין קמי דר' אליעזר ור' יהושע למישלם תרתי סרי שנין קא אתא לביתיה שמע מן אחורי ביתיה דקאמר לה חד רשע לדביתהו שפיר עביד ליך אבוך חדא דלא דמי ליך ועוד (שבקך) ארמלות חיות כולהון שנין אמרה ליה אי צאית לדילי ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא אמר הואיל ויהבת לי רשותא איהדר לאחורי הדר אזל הוה תרתי סרי שני אחרנייתא אתא בעשרין וארבעה אלפינן זוגי תלמידי נפוק כולי עלמא לאפיה ואף היא קמת למיפק לאפיה אמר לה ההוא רשיעא ואת להיכא אמרה ליה יודע צדיק נפש בהמתו אתת לאיתחזויי ליה קא מרחץ לה רבנן אמר להון הניחו לה שלי ושלכם שלה הוא. נדרים נ.

The daughter of Ben Kalba Savua betrothed herself to Rabbi Akiva. When her father heard there of, he vowed that she was not to benefit from any of his property. Then she went and married him in winter. They slept on straw, and he had to pick out the straw from his hair. "If only I could afford it," said he to her, "I would present you with a golden Jerusalem (a broach engraved with the city of Jerusalem)." Eliyohu came to them in the guise of a mortal, and cried out at the door, "Give me some straw, for my wife is in confinement and I have nothing for her to lie on." "See!" Rabbi Akiva observed to his wife, "there is a man who lacks even straw." She counseled him, "Go, and become a scholar." So he left her, and spent twelve years under Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua. At the end of this period he was returning home, when from the back of the house, he heard a wicked man jeering at his wife, "Your husband did well to you. First, because he is your inferior, and second, he has abandoned you to living widowhood all these years." She replied, "Yet were he to hear my desires, he would be absent another twelve years." "Seeing that she has given me permission," he said, "I will go back." So he went back, and was absent for another twelve years; he returned with twenty four thousand disciples. Everyone flocked to welcome him, including her too. But that wicked man said to her, "And where are you going?" "A righteous man knows the life of his beast," she retorted. So she went to see him, but the disciples wished to repulse her. "Make way for her," he told them, "for mine and yours are hers." **Nedarim 50a**

K.

מעשה בר' עקיבה שעשה לאשתו עיר של זהב חמתיה איתתיה דרבן גמליאל וקניית בה. אתת ואמרת קומי בעלה אמר לה הכין הווית עבדת לי כמה דהוית עבדה ליה דהוות מזבנה מקליעתא דרישא ויהבה ליה והוא לעי באוריתא. ירושלמי שבת ו:א

There occurred the following incident with Rabbi Akiva. Rabbi Akiva made a gold broach with an engraving of the city of Jerusalem for his wife. The wife of Rabban Gamliel saw it and became jealous and expressed her feelings to her husband. He replied, "Would you have done for me what she did [for her husband]? She sold her braided hair so that her husband would be able to learn Torah." **Yerushalmi Shabbos 6:1**

II. At the Feet of the Masters

A.

אמר רבי עקיבה כך היתה תחילת תשמישי לפני חכמים פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי מת מצוה וניטפתי בו כארבעת מיל עד שהבאתיו למקום הקברות וקברתיו וכשבאתי אצל ר' אליעזר ואצל ר' יהושע אמרתי להם את הדבר אמרו לי על כל פסיעה ופסיעה שהיית פוסע מעליך עליך כאילו שפכת דמים אמרתי אם בשעה שנתכונתי לזכות נתחייבתי בשעה שלא נתכוונתי לזכות על אחת כמה וכמה באותה שעה לא זזתי מלשמש חכמים הוא היה אומר דלא שימש חכימיא קטלא חייב. ירושלמי נזיר ז:א

Rabbi Akiva said, "The following was the first experience I had when I served the Sages: Once I was walking on the road and I found a 'mais mitzvah' (someone who died without relatives to bury him). I carried him approximately four mil until I arrived at a cemetery where I buried him. When I came to Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua, I told them about the incident. They said to me, 'For every step you took it is considered as if you spilled blood.' I said [to myself], 'If at the time that my intentions are pure, I am condemned, most certainly at the time that I don't have such intentions.' From that time on I didn't budge from serving Sages." He used to say, "He who doesn't serve scholars is condemned to death." **Yerushalmi Nazir 7:1**

B.

ואמר רבי עקיבא שבתי היתה אצל רבי אליעזר ורבי יהושע ולשתי להם עיסה ביין ושמן ודבש ולא אמרו לי דבר. פסחים לו.

Rabbi Akiva said, "It was my turn to spend the week with Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua. I kneaded dough for them [on Passover] using wine, oil, and honey but they didn't tell me anything (i.e. evidently it was allowed)." **Pesachim 36a**

C.

וא"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה שנא' פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו למד לא נאמר אלא יצק מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה. ברכות ז:ב

Rabbi Jochanan further said in the name of Rabbi Shimon ben Yochai: The service of the Torah is greater than the study thereof. For it is said, "Here is Elisha the son of Shaphat, who poured water on the hands of Elijah." (Kings II 3:11) It is not said "who learned", but "who poured water". This teaches that the service of the Torah is greater than the study thereof. **Berachos 7b**

D.

שלש עשרה שנה עשה ר"ע נכנס אצל ר' ליעזר ולא היה יודע בו וזו היא תחילת תשובתו הראשונה לפני ר' ליעזר אמר לו ר' יהושע הלא זה העם אשר מאסת בו צא נא עתה והלחם בו. ירושלמי פסחים ו:ג

For thirteen years Rabbi Akiva studied under Rabbi Eliezer, but he didn't know him. This (as described in Pesachim) was the first time that Rabbi Akiva had challenged Rabbi Eliezer. Rabbi Yehoshua said to Rabbi Eliezer, "Behold this is the nation which you have rejected. Go out now and do battle with him." **Yerushalmi Pesachim 6:3**

E.

ת"ר כשנתפס ר"א למינות העלהו לגרדום לידון אמר לו אותו הגמון זקן שכמותך יעסוק בדברים בטלים הללו אמר לו נאמן עלי הדיין כסבור אותו הגמון עליו הוא אומר והוא לא אמר אלא כנגד אביו שבשמים אמר לו הואיל והאמנתי עליך דימוס פטור אתה כשבא לביתו נכנסו תלמידיו אצלו לנחמו ולא קיבל עליו תנחומין אמר לו ר"ע רבי תרשיני לומר דבר אחד ממה שלימדני אמר לו אמור אמר לו רבי שמא מינות בא לידך והנאך ועליו נתפסת אמר לו עקיבא הזכרתני פעם אחת הייתי מהלך בשוק העליון של ציפורי ומצאתי אחד ויעקב איש כפר סכניא שמו אמר לי כתוב בתורתכם לא תביא אתנן זונה מהו לעשות הימנו בהכ"ס לכ"ג ולא אמרתי לו כלום אמר לי כך לימדני כי מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישובו ממקום הטנופת באו למקום הטנופת ילכו והנאני הדבר על ידי זה נתפסתי למינות ועברתי על מה שכתוב בתורה הרחק מעליה דרכך זו מינות ואל תקרב אל פתח ביתה זו הרשות ואיכא דאמרי הרחק מעליה דרכך זו מינות והרשות ואל תקרב אל פתח ביתה זו זונה וכמה אמר רב חסדא ארבע אמות. ע"ז טז:

Our Rabbis taught: When Rabbi Eliezer was arrested because of Minus (suspicion of being a Christian), they brought him up to the tribune to be judged. Said the governor to him, "How can a sage man like you occupy himself with those idle things?" He replied, "I acknowledge the Judge as right." The governor thought that he referred to him - though he really referred to his Father in Heaven - and said, "Because you have acknowledged me as right, I swear in the name of mercy that you are to be acquitted." When he came home, his disciples called on him to console him, but he would accept no consolation. Said Rabbi Akiva to him, "Master, permit me to say one thing of what you have taught me?" He replied, "Say it." "Master," said he, "perhaps some of the teaching of the Minim had been transmitted to you and you approved of it and because of that you were arrested?" He exclaimed, "Akiva you have reminded me. I was once walking in the uppermarket of Sepphoris when I came across one Yaakov of Kefar-Sechaniah by name, who said to me, 'It is written in your Torah, "Thou shalt not bring the hire of a harlot...into the house of the Lord thy God." (Deuteronomy 23:19) May such money be applied to the erection of a retiring place (**בית הכסא**) for the High Priest?' To which I made no reply. Said he to me, 'Thus was I taught by Jesus the Nazarene, "For of the hire of a harlot hath she gathered them and unto the hire of a harlot shall they return" (Micha 1:7): they came from a place of filth, let them go to a place of filth.' Those words pleased me very much, and that is why I was arrested for apostasy, for thereby I transgressed the Scriptural words, 'Remove thy way far from her' - which refers to minus (apostacy) - 'and come not nigh to the door of her house,' (Proverbs 5:8) - which refers to the ruling power."

There are some who apply "Remove thy way from her" to minus (apostasy) as well as to the ruling power, and "and come not nigh to the door of her house" to a harlot. And how far is one to keep away? Said Rabbi Chisda, "Four cubits." **Avodah Zara 16b-17a**

F.

שאל רי ישמעאל את ר"ע כשהיו מהלכין בדרך א"ל אתה ששימשת את נחום איש גם זו כ"ב שנה. חגיגה יב.

Rabbi Yishmael asked Rabbi Akiva while they were walking on the road. He said to him, "You studied under Nachum Ish Gamzu for twenty-two years. . . ." **Chagigah 12a**

G.

פעם אחת היו זקנים יושבים עברו לפניהם שני תינוקות אחד גלה את ראשו ואחד כסה את ראשו זה שגלה ראשו ר' אליעזר אומר ממזר ר' יהושע אומר בן הנדה ר' עקיבא אומר ממזר ובן הנדה. אמרו לו עקיבא איך מלאך לבך לעבור על דברי רבותיך אמר להם אני אקיימנו הלך אצל אמו של אותו תינוק ומצאה שהיא יושבת ומוכרת קטניות בשוק אמר לה בתי אם תאמר לי דבר זה שאני אומר לך הריני מביאך לחיי העולם הבא א"ל השבע לי היה ר' עקיבא נשבע בשפתותיו ומבטל לו בלבו א"ל בנך זה מה טיבו א"ל כשנכנסתי לחופה נדה הייתי ופירש ממני בעלי ובעלני שושביני ועברתי את זה נמצא אותו תינוק ממזר ובן הנדה אמרו גדול היה ר' עקיבא שהכחיש את חבריו באותו שעה אמרו ברוך שגלה סודו לעקיבא בן יוסף. קרי להו רבותיו וקרי להו חבריו כיון דהו דקא גבר עלייהו הוה להו חבריו. מסכת כלה רבתי ב:א

One time, while the Sages were sitting, two children passed by them. One uncovered his head and the other covered it. Regarding the one who uncovered his head, Rabbi Eliezer claimed that he must be a "mamzer" (one born of incestuous or adulterous relations). Rabbi Yehoshua claimed that he was a "ben Nidah" (one born of a mother who did not keep the laws of ritual purity). Rabbi Akiva claimed that the child was both a "mamzer" and a "ben Nidah". They asked of Rabbi Akiva, "How did you allow your heart to prevail upon you to transgress (argue against) the words of your teachers?" "I will validate my position," he replied. He went to the mother of that child and found her selling legumes in the marketplace. He told her, "My daughter, if you tell me that which I ask, I will bring you into (assure a place for you in) the world to come." She said to him, "Swear unto me (that you will do so)." Rabbi Akiva swore with his lips and invalidated it with his heart. He asked her, "What is the story with your son?" She replied, "When I entered the 'chupah' (bridal chamber) I was a 'Nidah' and my husband kept his distance from me. I had an affair with one of my husband's friends (groomsmen) and became pregnant with this child." It comes out that the child was a "mamzer" and a "ben Nidah". They said that Rabbi Akiva displayed his greatness [at that time] by disproving his colleagues (actually his teachers). At that time they said [the following benediction], "Blessed is He who revealed his secrets to Akiva ben Yosef." They originally called them (Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua) "teachers" and later they referred to them as "colleagues"? Since he prevailed over them, they [were now] considered to be colleagues. **Callah Rabasi 2:1**

H.

א"ר בא בראשונה היה כל אחד ואחד ממנה את תלמידיו כגון רבי יוחנן בן זכאי מינה את רבי אליעזר ואת רבי יהושע ורבי יהושע את רבי עקיבא ורבי עקיבא את רבי מאיר ואת ר"ש. ירושלמי סנהדרין א:ב

Rabbi Bo made the following statement: Originally, every master would appoint his own disciple [to a position of dayan (judge)]. Rabbi Yochanon ben Zakai appointed Rabbi Eliezar and Rabbi Yehoshua. Rabbi Yehoshua appointed Rabbi Akiva. Rabbi Akiva appointed Rabbi Meir and Rabbi Shimon. **Yerushalmi Sanhedrin 1:2**

I.

ר' עקיבא אומר אני אין בי כח לומר כמו שאמרו רבותי אלא רבותי חסרוה ואני לא חסרתיה אלא כמריח באתרוג המריח נהנה והאתרוג לא חסר וכממלא מאמת המים וכמדליק מנר לנר פעם אחת שהה רבי עקיבא לבא לבית המדרש בא וישב לו מבחוץ נשאלה שאלה זו הלכה אמרו הלכה מבחוץ חזרה ונשאלה שאלה אמרו תורה מבחוץ חזרה ונשאלה שאלה אמרו עקיבא מבחוץ פנו לו מקום בא וישב לו לפני רגליו של ר' אליעזר. מדרש שיר השירים א:ג

Rabbi Akiva said, "I don't have the power to articulate at the same level as my teachers. [The reason is that] my Rabbis received from their teachers a [substantial] portion of their teachings. What I received was akin to someone smelling an esrog. The smeller has pleasure but the esrog is not missing any visible portion. Or it (what I received from my teachers) can be likened to filling a bucket from a spring of water or to lighting a lamp from another lamp [where there is no visible loss from the donor]."

Once, Rabbi Akiva came late to the Bais Midrash [Study Hall]. He came and sat outside [not wishing to disturb those who were already seated by walking in to his seat in the front]. The question was posed [in the Bais Midrash] regarding a certain "halacha". The students commented, "The [source of the] halacha is outside [the Bais HaMidrash]." Another question was posed and the students commented, "The Torah is outside." Yet another question was posed and the students commented, "Akiva is outside". [At this,] he came in and sat at the feet of Rabbi Eliezer. **Midrash Shir HaShirim 1:3**

III. Teacher and Leader

A.

מן שית מילי איעתר רבי עקיבא מן כלבא שבוע מן אילא דספינתא דכל ספינתא עבדין ליה מין עינא זימנא חדא אנשיוה על כיה ימא אתא הוא אשכחיה ומן גוואזא דזימנא חדא יהיב ארבעה זוזי לספונאי אמר להו אייתי לי מרעם ולא אשכחו אלא גוואזא על כיה ימא אתיוה ליה אמרו ליה עביד מרנא עליה אשתכח דהוה מלי דינרי דזימנא חדא טבעת ספינתא וכולי עיסקא הוה מחית בהווא גוואזא ואשתכח בהווא זימנא ומן מטרוניתא ומן אשתו של טורנוסרופוס ומן קטיעא בר שלום. נדרים נ.

From six incidents did Rabbi Akiva become wealthy: 1) From [Ben] Kalba Savua (his father-in-law). 2) From a ship's ram. For every ship is provided with the figurehead of an animal. Once this (a wooden ram) was forgotten on the sea shore, and Rabbi Akiva found it. 3) From a hollowed out trunk. For he once gave four zuz to sailors, and told them to bring him something (that he needed). But they found only a hollow log on the sea shore which they brought to him saying, "Sit on this and wait." It was found to be full of "denarii". For it once happened that a ship sunk and all the treasures thereof were placed in that log, and it was found at that time. 4) From a matron. 5) From the wife of Turnus Rufus. 6) From Ket'i'a bar Shalom. **Nedarim 50a**

B.

ת"ר צדק צדק תרדף הלך אחר חכמים לישיבה אחר ר' אליעזר ללוד אחר רבן יוחנן בן זכאי לברור חיל אחר רבי יהושע לפקיעין אחר רבן גמליאל ליבנא אחר רבי עקיבא לבני ברק. סנהדרין לב:

Our Rabbis taught: Justice, justice shall you follow. This means: Follow the scholars to their Yeshivas, e.g. Rabbi Eliezer to Lud, Rabban Yochanan ben Zakai to Beror Chail, Rabbi Yehoshua to Peki'in, Rabban Gamliel to Yavneh, Rabbi Akiva to Bnai Brak.

Sanhedrin 32b

C.

אמר רב יהודה אמר רב כל עיר שאין בה שנים לדבר ואחד לשמוע אין מושיבין בה סנהדרין ובביתר הווי שלשה וביבנה ארבעה רבי אליעזר ורבי יהושע ור"ע ושמעון התימני דן לפניהם בקרקע. סנהדרין יז:

Rav Yehuda said in Rav's name: A Sanhedrin must not be established in a city which does not contain two who can speak [all seventy languages] and one who understands them. In the city of Betar there were three and in Yavne four: Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, Rabbi Akiva, and Shimon the Temanite, who used to discuss before them sitting on the ground. **Sanhedrin 17b**

D.

ר"ע אומר למד תורה בידלדותו ילמוד תורה בזקנותו היו לו תלמידים בילדותו יהיו לו תלמידים בזקנותו שנא' בבקר זרע את זרעך וגו' אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע והם הם העמידו תורה אותה שעה תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת אמר רב חמא בר אבא ואיתימא ר' חייא בר אבין כולם מתו מיתה רעה מאי היא א"ר נחמן אסכרה. יבמות סב:

Rabbi Akiva said, "If a man studied Torah in his youth, he should also study it in his old age; if he had disciples in his youth, he should also have disciples in his old age. For it is said, 'In the morning sow thy seed etc.' (Koheles 11:6)."

It was said that Rabbi Akiva had twelve thousand pairs of disciples from Givat to Antipatris, and all of them died at the same time because they did not treat each other with respect. The world remained desolate until Rabbi Akiva came to our Masters in the South and taught the Torah to them. These were Rabbi Meir, Rabbi Yehudah, Rabbi Yosei, Rabbi Shimon and Rabbi Eleazar ben Shammua, and it was they who revived the Torah at that time. A Tanna taught, "All of them died between Pesach and Shavuot." R. Chama bar Abba or, it might be said, Rabbi Chiyya bar Avin said, "All of them died a cruel death." What was it? Rav Nachman replied, "Croup." **Yevamos 62b**

E.

מעשה ברבי עקיבא שהיו לו שלש מאות תלמידים בנערותו ומתו כלם ואלולי שהעמיד שבעה תלמידים בזקנותו לא היה תלמיד שיהא קורא על שמו. מדרש תנחומה פרשת חיי שרה ו

There occurred the following incident with Rabbi Akiva: He had three hundred disciples while he was [relatively] young. They all died. If it wasn't for the fact that he established seven [other] disciples in his old age, he wouldn't have had a disciple that would be called on his name (that would be considered as someone to whom he had imparted his teachings). **Midrash Tanchuma Parshas Chaya Sarah 6**

F.

ורבי עקיבא אומר שנים עשר אלפים תלמידים היו לי מגבת ועד אנטיפרס וכולן מתו בחיי בין פסח לעצרת ובסוף העמידו לי שבעה ואלו הן רבי יהודה ורבי נחמיה ורבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי ורבי אליעזר בנו של ריה"ג ורבי יוחנן הסנדלר אמר להם הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה אתם לא תהיו כן מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה. מדרש קהלת רבה יא:

Rabbi Akiva said, "I had twelve thousand disciples from Givat to Antipatris. All of them died between Pesach and Shavuot. Eventually, I established seven. These are their names: Rabbi Yehuda, Rabbi Nechemia, Rabbi Meir, Rabbi Yosei, Rabbi Shimon ben Yochai, Rabbi Elazar ben Rabbi Yosi HaGalili, and Rabbi Yochanon HaSandlar." He (Rabbi Akiva) said to them, "The earlier disciples died because their eyes looked askance at the [success in] Torah of their colleagues. You should not act so." Soon afterwards, all of the land of Israel was full of Torah. **Midrash Koheles Rabbah 11:6**

G.

רבי חנניא בן חכינאי ור' שמעון בן יוחאי הלכו ללמוד תורה אצל ר"ע בבני ברק שהו שם י"ג שנה. מדרש ויקרא רבה כא:ח

Rabbi Chanania ben Chachinai and Rabbi Shimon ben Yochai went to learn Torah by Rabbi Akiva in Bnai Brak. They stayed there for thirteen years. **Midrash Vayikrah Rabbah 21:8**

H.

דאמר ר' יוחנן סתם מתני' ר' מאיר סתם תוספתא ר' נחמיה סתם ספרא רבי יהודה סתם ספרי ר"ש וכולהו אליבא דר"ע. סנהדרין פו.

Rabbi Yochanon said: [The author of] an unnamed Mishna is Rabbi Meir. [The author of] an unnamed Tosephta is Rabbi Nechemia. [The author of] an unnamed Sifra (the halachic Midrash on Leviticus) is Rabbi Yehuda. [The author of] an unnamed Sifrai (the halachic Midrash on Numbers and Deuteronomy) is Rabbi Shimon. All of them (the previous named Rabbis) [taught their version of what they considered to be the true teachings] of Rabbi Akiva. **Sanhedrin 86a**

I. According to the calculation of the author of the Mitzpah Eisan (מצפה איתן) Rabbi Akiva is mentioned in the Talmud 564 times. We follow his ruling 375 times.

J.

מעשה ברבי עקיבא שהיה יושב ושונה לתלמידיו ונזכר לו מה שעשה בילדותו אמר מודה אני לפניך ד' אלקי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות בשוק. אבות דרבי נתן כא:ב

There occurred the following incident with Rabbi Akiva: He was sitting and teaching his disciples and [suddenly] remembered what he had done in his youth. He remarked, "I give thanks to you Hashem my G-d for having placed my portion among those who sit in the Bais Midrash (Study Hall) and not among those who sit in the corners of the market place [and waste away their lives]." **Avos D'Rabbi Nasan 21:2**